

**De verhouding tussen de Europese procesrechtelijke verordeningen
(in het bijzonder geringe vorderingen) en het interne Belgische
procesrecht**

Matthias E. Storme*

I. INLEIDING: ENKELE KENMERKEN VAN DE BESPROKEN PROCEDURES.....	2
1. <i>Alternatieve procedure.....</i>	2
2. <i>Grensoverschrijdende zaken.....</i>	2
3. <i>Schriftelijke procedure met standaardformulieren.....</i>	3
4. <i>Korte termijnen van behandeling.....</i>	3
5. <i>EET.....</i>	3
6. <i>Internationale bevoegdheidsregels.....</i>	4
II. DE EFFECTEN VAN HET GEMEENSCHAPSRECHT VOOR HET BELGISCHE PROCESRECHT IN DE DOOR DE VERORDENINGEN GEREDELDE GEVALLEN (EFFET UTILE)	4
A. BEGINSELEN	4
1. <i>Rechtstreekse toepasselijkheid .....</i>	4
2. <i>Verplichting tot minstens gelijkwaardige en effectieve rechtsbescherming .....</i>	4
3. <i>Voorrang op lidstatelijk recht – verplichting tot conforme interpretatie lidstatelijk recht.....</i>	6
4. <i>Overheidsaansprakelijkheid wegens schending gemeenschapsrecht.....</i>	6
B. TOEPASSING	7
0. <i>Algemeen en relevante doelstellingen van de besproken Verordeningen.....</i>	7
1. <i>De Belgische bevoegdheidsregels.....</i>	8
2. <i>Wijze van indiening .....</i>	9
3. <i>Stuiting verjaring.....</i>	9
4. <i>Taalwijziging.....</i>	10
5. <i>Opschortingsmogelijkheden: art. 4 VTSv.....</i>	10
6. <i>Taak van de rechter bij verstek .....</i>	11
7. <i>Wie betekent het betalingsbevel ?.....</i>	11
8. <i>Gevolgen verstek in de GV-procedure .....</i>	11
9. <i>Overgang naar gewone procedure.....</i>	12
10. <i>Kosten.....</i>	15
11. <i>Hoger beroep.....</i>	15
C. SANCTIES.....	16
III. DE EFFECTEN VAN HET GEMEENSCHAPSRECHT BUITEN DE GEREDELDE GEVALLEN, KRACHTENS HET INTERNE GRONDWETTELIJKE RECHT	17
A. MEER BEPAALD WAT HET BETALINGSBEVEL BETREFT	18
B. GERINGE VORDERINGEN.....	19
C. EX ABSURDO	20
IV. NOGMAALS EFFET UTILE, ONDER HET OOGPUNT VAN DE TRANSPARANTIE EN RECHTSZEKERHEID.	21
V. DE VERORDENINGEN ALS CRITERIUM VOOR DE TOETSING VAN DE EFFECTIVITEIT VAN DE BELGISCHE RECHTSBESCHERMING IN PROCEDURES TOT EFFECTUERING VAN GEMEENSCHAPSRECHT	22

(1) In deze tekst wil ik onderzoeken wat de gevolgen zijn van de recente Europese procesrechtelijke verordeningen voor het Belgische procesrecht, en met name voor die aspecten die juist niet uitdrukkelijk door die Verordeningen zijn geregeld.

Daarbij bespreek ik voornamelijk de Verordening (EG) nr. 861/2007 van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor “geringe vorderingen”¹ (GV-Vo.), maar daarnaast ook de Verordening (EG) nr. 1896/2006 van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure² (EEB-Vo.). Daarnaast moet ook rekening worden gehouden met de Verordening (EG) nr. 805/2004 van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen³ (EET-Vo.)⁴.

I. Inleiding: enkele kenmerken van de besproken procedures

(2) Het is niet het opzet van deze bijdrage om systematisch de door de genoemde verordeningen geregelde aspecten van deze procedures te bespreken⁵. Met het oog op de bespreking van wat er ook impliciet door die Verordeningen wordt geregeld of vereist, geef ik wel enkele relevante kenmerken aan.

1. Alternatieve procedure

(3) Het gaat om alternatieve, of nog genoemd optionele, procedures naar keuze van de eiser.

Tot nu toe was dit zeldzaam in het Belgische recht, behoudens de weinig gebruikte summiere rechtspleging om betaling te bevelen, naast het feit dat er natuurlijk wel buiten de gewone procedures ook procedures bestaan met een ander voorwerp, zoals het kort geding, de procedures zoals in kort geding, enz., die evenwel geen zuiver alternatieve procedure vormen. In andere landen komt dit vaker voor (bv. Engels recht). In het Belgische *materieel* recht bestaan daar wel ook voorbeelden van (bv. internationaal testament, Europese rechtspersoonsvormen, ...).

2. Grensoverschrijdende zaken

---

¹ Op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R0861:NL:HTML>

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:399:0001:01:NL:HTML>

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0805:NL:HTML>

⁴ Verordening 4/2009 van 18 december 2008 betreffende onderhoudsverplichtingen bespreek ik niet, omdat die maar zeer beperkt bepalingen bevat betreffende de vragen die ik hier bespreek (zie <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:007:0001:01:NL:HTML>).

⁵ Ik verwijs naar de reeds gepubliceerde besprekingen, in België onder meer S. VOET, “Uniforme Europese small claims procedure op komst”, www.ipr.be 2007, nr. 4; R. VAN TURNHOUT, “Europese procedure voor geringe vorderingen. Kritische analyse vanuit Belgisch standpunt”, *P&B* 2007, 325; M. TRAEEST, “Nieuw Europees internationaalprivaatrechtelijk procesrecht van toepassing”, *RW* 2008-2009, 858 v.; H. STORME, “Europese betalingsbevelprocedure”, *NjW* 2009, 98; X. KRAMER, “Eenvormig europees procesrecht. De Europese betalingsbevelprocedure en de Europese procedure voor de inning van geringe vorderingen”, ter perse in Verslagboek Delva-cyclus 2008-2009.

(4) Om redenen van beperking van de bevoegdheid van de EU gelden de verordeningen enkel voor gevallen waarin een der partijen zijn woonplaats of gewone verblijfplaats heeft in een andere lidstaat van de Europese Unie dan de staat van het gerecht)⁶. Meestal zal dat de eiser zijn, maar het betreft niet uitsluitend dat geval.

a) De EBB kan worden gebruikt voor aanspraken uit overeenkomst of mede-eigendom, die liquide zijn (dus een welbepaald bedrag betreffen) en opeisbaar. De procedure blijft niet beperkt tot aanspraken beneden een bepaald bedrag.

b) GV: betreft een veel ruimer domein van aanspraken, maar wel met een beperking tot 2000 Euro in hoofdsom bij de inleiding van de eis. Behalve niet-vermogensrechtelijke aanspraken zijn hoofdzakelijk uitgesloten niet-geldelijke aanspraken uit onroerende verhuuringen, arbeidsrechtelijke aanspraken, aanspraken tot schadevergoeding wegens schending van privacy en persoonlijkheidsrechten, aanspraken uit familiaal vermogensrecht. Van belang is dat aanspraken uit onrechtmatige daad in beginsel wél in aanmerking komen.

3. Schriftelijke procedure met standaardformulieren

(5) De procedures worden ingeleid door middel van standaardformulieren en de behandeling gebeurt in beginsel schriftelijk. Tussenkoms van een advocaat kan niet verplicht worden.

De regels zijn geschreven voor procedures tussen één eiser en één verweerder; toepassing bij pluraliteit van eisers of verweerders is niet evident.

4. Korte termijnen van behandeling

(6) Het gaat om een snelle procedure af te handelen binnen een korte termijn:

- voor het EBB moet de beslissing op het eenzijdig verzoek binnen de 30 dagen worden genomen;

- voor de geringe vorderingen heeft de rechtbank maar 14 dagen voor de *prima facie* beoordeling en kennisgeving aan de verweerder, en 30 dagen na ontvangst van het verweer voor ofwel een beslissing ten gronde ofwel een heropening voor één van de door de GV-Vo. toegelaten onderzoeksmaatregelen (nadere gegevens opvragen, bewijsmiddelen opvragen, oproeping voor mondelinge behandeling (art. 7, lid 1 GV-Vo.) – evenwel niet: rechtsgronden vragen (art. 12 GV)). Die maatregel kan op zijn beurt in beginsel hoogstens 30 dagen in beslag nemen.

5. EET

(7) De uitspraak, indien aan de voorwaarden is voldaan, verschaft dadelijk een EET, ook al werd de eis betwist.

---

⁶ Zie art. 3 GV-Vo, art. 3.1. EBB-Vo.

6. Internationale bevoegdheidsregels

(8) Behalve voor een EBB tegen een consument blijven de gewone regels van internationale bevoegdheid gelden (E.Ex-Verordeningen). In de gevallen waarin er meerdere bevoegdheidsgronden zijn en daardoor rechtbanken uit meer dan één lidstaat bevoegd zouden kunnen zijn, zouden eisers geneigd kunnen zijn de kosten te vergelijken en hun eisen in te dienen in het land waar procederen het goedkoopst is (mits de daar te gebruiken taal geen meerkost oplevert die het voordeel tenietdoet).

II. De effecten van het gemeenschapsrecht voor het Belgische procesrecht in de door de Verordeningen geregelde gevallen (*effet utile*)

A. Beginselen

1. Rechtstreekse toepasselijkheid

(9) De Verordeningen zijn rechtstreeks toepasselijk in het interne recht zonder enige omzettingshandeling (art. 249 EG).

2. Verplichting tot minstens gelijkwaardige en effectieve rechtsbescherming

(10) De Verordeningen verplichten de lidstaten niet enkel tot wat er uitdrukkelijk in is geregeld, maar tot alle maatregelen die nodig zijn om het gemeenschapsrecht volle werking te verlenen (*effet utile*, effectiviteit gemeenschapsrecht)⁷. Dit wordt afgeleid uit art. 10 EG (nu art. 4 III VEU). De op gemeenschapsrecht gebaseerde subjectieve rechten komen, zoals Mertens de Wilmars het stelde⁸, vaak “naakt” aan in de

---

⁷ Uit de massa literatuur over dit thema selecteer ik enkele bijdragen: J. BRIDGE, “Procedural aspects of the enforcement of european community law through the legal systems of the member states”, *ELR* 1994, 28 v.; R. CARANTA, “Judicial protection against member states : a new *jus commune* takes shape”, *CMLR* 1995, 703 v.; D. CURTIN, “The decentralized enforcement of community law rights. Judicial snakes and ladders”, in *Constitutional adjudication in European community and national law. Essays for the Hon. Mr. Justice T.F. O’Higgins*, 1992, 33 v.; W. van GERVEN, “Bridging the gap between community and national laws : towards a principle of homogeneity in the field of legal remedies ?”, *CMLR* 1995, 679 v.; JACOBS, “Remedies in National Courts for the Enforcement of Community Rights”, in *Hacia un nuevo orden internacional y europeo, estudios en homenaje al profesor Don Manuel Diez de Velasco*, Tecnos Madrid 1993, 969 v.; L. KEUS, “Europees privaatrecht - een bonte lappendeken”, *Preadviezen Vereniging voor burgerlijk recht en Nederlandse Vereniging voor Europees Recht*, Vermande Lelystad 1993; S. PRECHAL, “EC requirements for an effective remedy”, in *Remedies for breach of EC law* (ed. J. Lonbay & A. Biondi), Wiley Chichester/N.Y., 3 v.; S. PRECHAL, “Judge-Made Harmonisation of National Procedural Rules: A Bridging Perspective”, in J. WOUTERS & J. STUYCK, *Principles of Proper Conduct for Supranational, State and Private Actors in the European Union: Towards a Ius Commune* (Colloquium in honour of Walter van Gerven 15-16 september 2000), Intersentia, p. 39 v.

⁸ J. MERTENS DE WILMARS, “Réflexions sur le système d’articulation du droit communautaire et du droit des Etats membres”, in *L’Europe et le droit. Mélanges en hommage à Jean Boulouis*, Dalloz Paris 1991.

lidstatelijke rechtsorde, anders dan de subjectieve rechten van eigen bodem, die zich kunnen kleden met alle verdere rechtsmiddelen die hun rechtsstelsel biedt.

Voor de vragen die niet door het gemeenschapsrecht zelf zijn geregeld, is dit de verantwoordelijkheid van de lidstaten en geldt het lidstatelijke recht onder een dubbel voorbehoud, nl. het gelijkwaardigheids- en effectiviteitsbeginsel:

a) gelijkwaardigheidsbeginsel: waar voor de realisatie van rechten die voortvloeien uit het gemeenschapsrecht lidstatelijke procedures of regels moeten worden gevolgd, mogen die de realisatie niet moeilijker maken dan voor vergelijkbare uit het interne recht voortvloeiende rechten.

b) effectiviteitsbeginsel: het lidstatelijke recht moet hoe dan ook adequate en effectieve procedures en remedies in houden voor de realisatie van rechten die voortvloeien uit het gemeenschapsrecht, zelfs als die niet zouden gelden voor de realisatie van vergelijkbare uit het interne recht voortvloeiende rechten.

(11) Deze beginselen werden voor het eerst, nog voorzichtig, verwoord in het arrest nr. C-33/76 *Rewe*⁹, en vervolgens uitgewerkt en verstrengd in een hele reeks arresten die de meest diverse aspecten van het lidstatelijke recht inzake procedures, remedies en aansprakelijkheden betreffen.

Zo bv. heeft het HvJ in het beroemde arrest *Factortame-I*¹⁰ beslist dat de opschorting in kort geding van gemeenschapsrechtstrijdige overheidshandelingen mogelijk moet zijn, ook al kent het lidstatelijke recht die mogelijkheid niet.

Uit het arrest van het HvJ in de zaak-*Dekker*¹¹ kan men afleiden dat gebrek aan financiële middelen geen excuus is voor niet-nakoming van het gemeenschapsrecht: de lidstaat moet die middelen dan maar ter beschikking stellen.

Uit het arrest *Habermann-Beltermann*¹² blijkt verder dat een lidstatelijke regel die een (absolute) nietigheid voorschrijft als sanctie niet kan worden toegepast indien de nietigverklaring de partij benadeelt die de gesanctioneerde regel beoogt te beschermen.

Van belang is ook het arrest in de zaak *Muñoz t. Frumar*¹³, waarin het HvJ besliste dat wanneer een Verordening kwaliteitsnormen oplegt –in casu voor het op de markt brengen van bepaalde goederen – het gemeenschapsrecht ook inhoudt dat de naleving van die normen in een civiel proces kan worden afgedwongen tussen een marktdeelnemer en een concurrent. Daartoe is dus niet vereist dat de normen

---

⁹ C-33/76 *Rewe*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61976J0033:NL:HTML> en C-45/76, *Comet*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61976J0045:NL:HTML>.

¹⁰ C-213/89 *Factortame-I*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61989J0213:NL:HTML>

¹¹ C-177/88, *Dekker*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61988J0177:NL:HTML>

¹² C-421/92, *Habermann-Beltermann*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61992J0421:NL:HTML>

¹³ nr. C-253/00, *Muñoz t. Frumar*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62000J0253:NL:HTML>

uitdrukkelijk bepalen dat marktdeelnemers de eerbiediging ervan door concurrerende marktdeelnemers kunnen afdwingen.

3. Voorrang op lidstatelijk recht – verplichting tot conforme interpretatie lidstatelijk recht

(12) De Verordeningen hebben voorrang op de interne wet. Elke rechter heeft de plicht binnen het kader van zijn taken het gemeenschapsrecht toe te passen en effect te verlenen, zonodig met terzijdestelling van de interne wet (zie reeds HvJ nr. C-106/77, *Simmmenthal*). Ook moet de rechter bijkomend het interne recht zoveel als mogelijk conform het gemeenschapsrecht interpreteren waar dit nodig is om de Verordeningen volle werking te verlenen (vgl. arrest-*Van Munster*¹⁴ inzake de verplichting tot interpretatie van lidstatelijk recht om het primair recht (EG-Verdrag) volle werking te verlenen).

De verplichting om het interne recht dat strijdig is met rechtstreeks werkende bepalingen van gemeenschapsrecht buiten toepassing te laten, en ook daarbuiten het interne recht zoveel mogelijk conform het gemeenschapsrecht te interpreteren, geldt ook voor andere organen van de overheid¹⁵ dan de rechter. Zo geldt dit bv. ook voor de griffier.

4. Overheidsaansprakelijkheid wegens schending gemeenschapsrecht

(13) De lidstaten zijn aansprakelijk jegens particulieren voor de schade die deze lijden doordat de door het gemeenschapsrecht toegekende rechten niet effectief worden beschermd. Deze aansprakelijkheid bestaat immers niet alleen bij gebreken in de omzetting van richtlijnen (zoals in het bekende arrest-*Francovich*¹⁶), maar ook bij de niet-toepassing van rechtstreeks werkende bepalingen of bij het miskennen van het vereiste *effet utile* van het gemeenschapsrecht – zie reeds de bekende arresten *Brasserie du Pêcheur* en *Factortame-III*¹⁷. Wel zal de aansprakelijkheid bij de uitoefening van de wetgevende taak waarin de wetgever over een beoordelingsmarge beschikt, een *voldoende duidelijke* schending vereisen. De schadevergoeding in geval van aansprakelijkheid moet adequaat zijn.

(14) Het feit dat over de grond van de zaak reeds een rechterlijke beslissing bestaat die gezag van gewijsde heeft, zal in beginsel een herziening van die beslissing

---

¹⁴ C-165/91 *Van Munster*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61991J0165:NL:HTML>

¹⁵ zie C-103/88 *Fratelli Costanzo*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61988J0103:NL:HTML> en de bespreking door T. BOMBOIS, “L’administration, “juge” de la légalité communautaire“, *JT* 2009, 169 v.

¹⁶ C-6/90 *Francovich & Bonifaci*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61990J0006:NL:HTML>

¹⁷ C-46/93 *Brasserie du Pêcheur* & C-48/93 *Factortame-III*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61993J0046:NL:HTML>

uitsluiten, maar ontslaat de lidstaat niet van haar aansprakelijkheid wegens schending van het gemeenschapsrecht: zie de arresten-*Köbler*¹⁸ en *Traghetti*¹⁹.

Is er een beslissing die geen gezag van gewijsde heeft, bv. een bestuurlijke beslissing, en zijn er nadien argumenten die aantonen dat die strijdig is met het gemeenschapsrecht, dient het onderzoek voor die beslissing te worden overgedaan - HvJ nr. C-453/00 iz. *Kühne & Heitz nv*²⁰.

B. Toepassing

0. Algemeen en relevante doelstellingen van de besproken Verordeningen

(15) In casu gaat het niet om de effectieve bescherming van “materiële” subjectieve rechten geput uit het gemeenschapsrecht, maar wel om de effectiviteit van procedurele rechten geput uit rechtstreeks toepasselijke bepalingen van gemeenschapsrecht.

De schuldeiser die aan de voorwaarden van de EBB-Verordening voldoet heeft een subjectief recht om via die procedure in grensoverschrijdende zaken binnen de 30 dagen (zie art. 12.1. EBB) een betalingsbevel te bekomen, dat uitvoerbaar wordt bij gebrek aan tegenspraak (en behoudens heroverweging).

De schuldeiser van een geringe vordering die aan de voorwaarden van de GV-Vo. voldoet heeft een subjectief recht om in grensoverschrijdende zaken via de eenvoudigst mogelijke procedure en met beperkte kosten een beslissing en een uitvoerbare titel te bekomen binnen de 30 dagen na de indiening van het verweer, behoudens verlenging met de termijn die strikt noodzakelijk is voor een van de onderzoeksmaatregelen voorzien in art. 7 lid I GV-Vo.

(16) De principes die de Europese rechtspraak heeft ontwikkeld voor de effectieve bescherming van materiële subjectieve rechten kunnen en moeten dus *mutatis mutandis* worden toegepast op deze procedurele rechten. Het nationale recht moet dus zo worden uitgelegd dat aan de concrete doelstellingen van de Verordeningen wordt voldaan.

Dat er voor de overschrijding van de vooropgestelde termijnen in deze Verordeningen zelf niet de nodige sancties zien voorzien, verhindert niet dat het *effet-utile*-vereiste inhoudt dat de lidstatelijke rechten en lidstatelijke procesrechtsregels zo moeten georganiseerd worden dat deze termijn in de overgrote meerderheid der gevallen wordt gehaald. Meer nog, de eisers hebben in beginsel een subjectief recht op het bekomen van een uitspraak binnen de door de Verordeningen bepaalde termijnen. De leer uit het arrest-*Muñoz* dient hier *mut.mut.* te worden toegepast. Bovendien zijn de lidstaten aansprakelijk jegens particulieren wanneer de door de Verordeningen

---

¹⁸ C-224/01 *Köbler*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62001J0224:NL:HTML>

¹⁹ C-173/03 *Traghetti*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62003J0173:NL:HTML>

²⁰ C-453/00 iz. *Kühne & Heitz nv*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62000J0453:NL:HTML>

toegekende procedurele rechten niet effectief worden beschermd. De schadevergoeding moet daarenboven adequaat zijn en kan dus niet zonder meer beperkt worden tot vergoeding van de volgens de gewone aansprakelijkheidsregels bewezen schade, als die niet adequaat is (vgl. in dit verband het arrest-*von Colson & Kamann*²¹).

Ook mogen de lidstaten geen bijkomende voorwaarden opleggen op straffe van aansprakelijkheid jegens de particulieren die daardoor in hun rechten worden belemmerd (vgl. hiervoor reeds het arrest-*Norbrook*²²).

1. De Belgische bevoegdheidsregels

(17) Anders dan in sommige andere lidstaten kent België voor deze eisen géén eenheidsloket, noch materieel noch territoriaal. Met name voor het EBB is bv. in Nederland de rechtbank Den Haag bevoegd gemaakt voor alle eisen en in Duitsland een rechtbank in Berlijn. Voor de GV wordt in Nederland gekozen voor een centralisatie bij de kantonrechter. Bij toepassing van de gemene procedureregels in geval de zaak bij een verkeerde rechtbank binnen België is ingediend, wordt de door de Verordeningen voorgeschreven termijn evenwel niet gehaald. De vraag rijst dus of dit de door het gemeenschapsrecht vereiste effectieve rechtsbescherming verleent.

(18) Wat de territoriale bevoegdheid betreft, meen ik dat deze de rechtsbescherming níet overdreven bemoeilijkt. Een territoriaal bevoegde rechtbank is in deze procedures relatief gemakkelijk te vinden voor de eiser. Daartoe is er overigens een zoekmachine geïnstalleerd door de Europese Commissie, zie http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/cc_information_nl.htm.

(19) Voor de materiële bevoegdheid moet het antwoord m.i. anders luiden. De zoekmachine kan geen uitsluitsel bieden over de materiële bevoegdheid. De informatie aan eisers uit andere lidstaten vermeldt enkel laconiek dat “dat de volgens het Belgisch Gerechtelijk Wetboek materieel en territoriaal bevoegde Vrederechter, Rechtbank van Eerste Aanleg of Rechtbank van Koophandel in België hieromtrent bevoegd zullen zijn.” Vergist de eiser zich hierbij, en wordt de bevoegdheid door de verweerder betwist (zie art. 568 GerW), dan wordt de voorgeschreven termijn niet gehaald. Men kan van buitenlandse eisers echter niet verwachten dat zij de subtiliteiten van de Belgische materiële bevoegdheidsregeling kennen. De enige oplossing hiervoor bestaat erin dat de zaken altijd kunnen worden behandeld door de

---

²¹ C-14/83, *von Colson & Kamann*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61983J0014:NL:HTML>.

²² C-127/95, *Norbrook Laboratories t. Ministry of Agriculture*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61995J0127:NL:HTML>. Dit arrest betrof een producent van diergeneesmiddelen die daarvoor een vergunning had aangevraagd. Deze materie was geharmoniseerd door RL 81/851/EEG, die uitputtend regelde welke formaliteiten moeten worden vervuld. De Britse overheid legde nog bijkomende formaliteiten op in strijd met de richtlijn. Het Hof oordeelde dat het vereiste (gesteld voor aansprakelijkheid van de lidstaat) dat de geschonden rechtsregel ertoe strekt aan particulieren rechten toe te kennen ruim moet worden begrepen, en met name dat daaraan reeds is voldaan wanneer de richtlijn uitputtend bepaalt om welke redenen een vergunning kan worden geweigerd. Op die wijze wordt impliciet immers een recht op vergunning toegekend in geval aan de voorwaarden is voldaan.

territoriaal bevoegde rechtbank van eerste aanleg. Die heeft immers conform art. 568 GerW de volheid van bevoegdheid, zo de verweerder die niet betwist.

Een gemeenschapsrechtconforme interpretatie van het GerW houdt m.i. in dat in EBB-procedure de rechtbank van eerste aanleg steeds bevoegd is. En misschien moeten we die interpretatie ook durven geven in het geval van de GV-procedure.

De enige echt stevige oplossing is natuurlijk de invoering van een algemeen eenheidsloket voor alle zaken, zowel de grensoverschrijdende als de interne, waarbij de arrondissementsrechtbank zelf de zaken toewijst aan de bevoegde kamer.

2. Wijze van indiening

(20) Op dit ogenblik vereist het gemeenschapsrecht nog niet dat de formulieren elektronisch (on line) kunnen worden ingediend. Dit mag natuurlijk geen reden zijn tot stilzitten ... In verschillende andere lidstaten kunnen soortgelijke eisen reeds *on line* worden ingediend en beantwoord²³.

3. Stuiting verjaring

(21) De verjaring van de aanspraak is weliswaar een vraag van materieel recht en niet van procesrecht²⁴, maar een te strikte regeling van de stuiting van de verjaring in het lidstatelijk recht zou het *effet utile* van de Verordeningen kunnen tenietdoen. Laat me dus kijken wat de situatie is naar Belgisch (materieel) recht (indien het toepasselijke recht een buitenlands recht is, rijst de vraag natuurlijk evenzeer).

a) GV

(22) Wat de procedure geringe vorderingen is er geen twijfel mogelijk dat op grond van de bestaande Belgische verjaringsregels de indiening van het verzoekschrift dat aan de vormvereisten van de GV-Vo. voldoet, de verjaring stuit, zelfs indien het ingediend wordt voor een intern onbevoegde rechtbank. Het woord “dagvaarding” in art. 2244 BW wordt gebruikt en gelezen in materiële zin (indiening van een eis tot geldendmaking van de aanspraak) en niet in formele zin (gerechtshoofdwaaardersexploot). Ook wanneer de eis niet kon worden ingediend door middel van een dergelijk verzoekschrift, stuit het m.i. de verjaring, omdat de zaak dan krachtens art. 4, III GV-Vo. verder behandeld wordt volgens de gewone procedure (zie de bespreking *infra*) en art. 2247, I BW dus niet speelt. Het is slechts wanneer de eis wordt afgewezen dat de stuiting krachtens art. 2247, 3 BW voor onbestaande wordt gehouden (dan is er overigens een beslissing met gezag van gewijsde over de aanspraak).

b) EBB

---

²³ Bv. in het Verenigd Koninkrijk, zie <https://www.moneyclaim.gov.uk/csmco2/index.jsp>; in Duitsland, zie <https://www.online-mahntrag.de/>, e.a.

²⁴ Art. 12, 1 d) VO-Vo. (Verordening (EG) nr. 593/2008 van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:01:NL:HTML>.

(23) Het eenzijdig verzoekschrift tot uitvaardiging van een Europees betalingsbevel daarentegen wordt niet ter kennis gebracht van de verweerder (eerst de beschikking wordt betekend) en volstaat dus niet om krachtens art. 2244 BW de verjaring te stuiten. Dat is ook de regel in het verder nog te bespreken wetsontwerp-Belgisch betalingsbevel ontwerp-art. 1342 §3)²⁵. Toch mag men de vraag stellen of dit *de lege ferenda* de beste oplossing is; het ontwerp-GRK voor een Europees contractenrecht heeft alvast een ruimere stuitingsregel, krachtens dewelke de loop van de verjaring is geschorst vanaf het tijdstip waarop de schuldvordering in rechte geldend wordt gemaakt (art. III-7:302 (1) DCFR)²⁶.

4. Taalwijziging

(24) De procedureregels doen geen afbreuk aan de regels van de taalwet w.b. de taal voor de indiening van de eis.

(25) Maar zij beperken m.i. wel de mogelijkheid om taalwijziging te vragen in de GV-procedure. De eiser die voor een territoriaal bevoegd gerecht de eis heeft ingeleid, kan niet verplicht worden de zaak te laten verzenden naar een ander gerecht wegens taalwijziging. Wel kan elk van de partijen eisen dat de vertaling bevolen worden van de hen betekende processtukken die gesteld zijn in een taal die noch een officiële taal is op de plaats van betekening noch een taal die ze gemakkelijk begrijpen (art. 6, 3 GV-Vo.)

Art. 6 GV-Vo. beperkt verder wél de mogelijkheid voor de rechter om ambtshalve vertaling van stukken te vragen (andere dan de procedurestukken) - dat is uitdrukkelijk geregeld (art. 6, 2 GV). Dit is conform de praktijk voor de nederlandstalige rechtscolleges in België, maar sommige franstalige rechtscolleges zullen hun handelwijze moeten aanpassen.

(26) De EBB-procedure verloopt in de taal van het aangezochte gerecht; de vertalingsvraag rijst hier slechts bij de betekening van het bevel en de tenuitvoerlegging (zie art. 21 EBB-Vo.).

5. Opschortingsmogelijkheden: art. 4 VTSv.

(27) Volgens art. 4 VTSv. “is de burgerlijke vordering (tot vergoeding van de schade geleden door een strafbaar feit) geschorst, zolang niet definitief is beslist over de strafvordering die vóór of gedurende de burgerlijke rechtsvordering is ingesteld”. In

---

²⁵ Waarbij ik overigens wil opmerken dat een dergelijke regel niet thuishoort in het Ger.W., maar wel in art. 2244 BW.

²⁶ *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law - Draft Common Frame of Reference, Final Outline Edition* edited by Christian von Bar, Eric Clive and Hans Schulte-Nölke and Hugh Beale, Johnny Herre, Jérôme Huet, Peter Schlechtriem†, Matthias Storme, Stephen Swann, Paul Varul, Anna Veneziano and Fryderyk Zoll, ook op <http://www.storme.be/DCFRInterim.html>. De gepubliceerde Engelse tekst van art. III-7:302 (1) luidt: “The running of the period of prescription is suspended from the time when judicial proceedings to assert the right are begun.” en de Franse: “Le cours du délai de prescription est suspendu à partir de l’introduction de procédures judiciaires visant à revendiquer la créance.”

de praktijk wordt bovendien een burgerlijke procedure vaak ook opgeschort als er nog geen strafvordering is ingesteld, maar wel een strafonderzoek loopt.

In het kader van de EBB-procedure of de GV-procedure is een opschorting evenwel onverzoenbaar met de snelheid van afhandeling die de Verordeningen vereisen. Bij een EBB-procedure zal dit conflict zelden zijn, omdat het daar in beginsel enkel om contractuele aanspraken gaat (zij het met inbegrip van aanspraken die een buitencontractuele oorsprong hebben maar waar er een schuldbekentenis is). Aangezien de GV anders dan het EBB niet beperkt blijft tot contractuele aanspraken, zal het hier al veel vaker kunnen voorkomen dat de procedure op grond van art. 4 VT zou moeten worden opgeschort. Deze opschorting is evenwel onverzoenbaar met de toepassing van de Verordening. Art. 4 moet dan verplicht terzijde worden gesteld.

6. Taak van de rechter bij verstek

a) EBB

(28) Bij de beoordeling van het verzoek tot EBB geeft de Verordening een eigen omschrijving van de taak van de rechter, die niet of toch niet helemaal overeenstemt met de heersende opvatting in het Belgische recht, en met name beperkter is. Zie art. 8 EBB²⁷. Het beperktere karakter van de controle blijkt duidelijk daaruit dat de beschikking zelfs niet noodzakelijk door een rechter moet worden geveld (de lidstaten kunnen ervoor kiezen dit aan een griffier toe te vertrouwen)²⁸.

b) GV

(29) Ook in de procedure GV wijkt de taak van de rechter enigszins af van de Belgische opvatting: tijdens de *prima facie* beoordeling (dus voor kennisgeving aan de verweerder) kijkt de rechter niet alleen of de eis binnen het toepassingsgebied van de Verordening en de rechtsmacht van de lidstaat valt, maar ook of de eis niet kennelijk ongegrond of niet-ontvankelijk is (art. 4, 4 GV). “Kennelijk” ongegrond kan de eis maar worden verklaard indien dat uit de bestaande stukken (verzoekschrift) blijkt, zonder dat er een onderzoeksmaatregel nodig is. Eenmaal die toets doorstaan, lijkt de rechter mij in geval van verstek van de verweerder geen bijkomende controle-opdracht te hebben.

7. Wie betekent het betalingsbevel ?

(30) De EBB-Vo. bepaalt dat het gerecht zelf het betalingsbevel betekent aan de verweerder (art. 12, 5). Gezien dit afwijkt van het Belgische gemeen recht, doet de verzoeker er goed aan de rechtbank daar uitdrukkelijk op te wijzen.

8. Gevolgen verstek in de GV-procedure

---

²⁷ En de bespreking door o.m. H. STORME, *NjW* 2009, p. (98) nr. 19.

²⁸ Een van de voordelen daarvan is dat de rechter die op verzet moet oordelen nog geen “vooroordeel” heeft geveld en het vertrouwen van de verweerder in diens onpartijdigheid dus groter is.

(31) In de GV-procedure is een verstekvonnis mogelijk (zonder dat dat speciaal moet gevorderd worden). Dit heeft in beginsel hetzelfde statuut als een “gemeenrechtelijk” verstekvonnis.

Tegen een dergelijk verstekvonnis is evenwel geen “gewoon” verzet mogelijk, tenzij wanneer aan de voorwaarden voor heroverweging uit de Vo. is voldaan, art. 18.

Weliswaar spreekt art. 18 in de titel van het artikel van “minimumnormen voor heroverweging”, maar m.i. is dit misleidend aangezien uit de bepaling zelf blijkt dat het tegelijk ook maximumnormen zijn: indien geen van die gronden van toepassing is, blijft de beslissing van kracht (art. 18, 2 I GV). Ik ben het dus niet eens met diegenen die stellen dat hiervoor nog een omzettingbepaling zou nodig zijn; art. 18 GV is rechtstreeks toepasselijk.

(32) De situatie is hier dus licht anders dan bij de toepassing van de EET-Verordening. Bij de EET-Vo. is de mogelijkheid van heroverweging in bepaalde gevallen een voorwaarde voor de aflevering van een EET. De rechtbanken en auteurs die menen dat de Belgische rechters geen EET kunnen afleveren omdat België formeel dergelijk rechtsmiddel niet zou kennen, dwalen evenwel: zij vergeten dat krachtens art. 10 EG alle lidstatelijke organen, dus ook de rechtbanken, verplicht zijn alle interpretatiemogelijkheden van het nationale (proces)recht te gebruiken om de door het gemeenschapsrecht opgelegde mogelijkheid een EET te verkrijgen waar te maken. Welnu, het is perfect mogelijk het Belgische procesrecht zo te interpreteren dat in de door de EET-verordening bepaalde gevallen een heroverweging mogelijk is. Dit is des te meer het geval daar het rechtsmiddel “heroverweging” in ons nationaal procesrecht bestaat sedert minstens 12 december 2008, datum van inwerkingtreding van de rechtstreeks toepasselijke EBB-Verordening; de heroverweging bestaat name krachtens de EBB-verordening in de 2 gevallen waarin ze vereist is door de GV-Vo. en voor de toepassing van de EET-Vo. (art. 16 lid 1 EBB-Vo. en art 19 lid 1 EET-Vo.), en bijkomend voor de EBB-procedure alleen in de gevallen van art. 20 lid 2 EBB-Vo. Weliswaar zal deze heroverweging moeten worden gevraagd in de vormen van ofwel het verzet ofwel de herroeping van het gewijsde, voor zover de Verordening zelf geen regels bepaalt hoe die moet worden gevraagd, maar dat betekent dan alleen maar dat de regels inzake verzet of herroeping van het gewijsde zo moeten worden geïnterpreteerd dat ze de door de verordening voorgeschreven mogelijkheid omvatten. België heeft overigens officieel aan de EU verklaard dat het Belgische recht aan de vereisten van de EET-Vo. voldoet door de mogelijkheden die de rechtsmiddelen verzet en herroeping van gewijsde bieden.

(33) Ik besluit dat de rechter het in ons (proces)recht bestaande begrip “overmacht” zo moet interpreteren dat het de genoemde twee door de GV-Vo. en EET-Vo. vereiste gevallen van heroverweging omvat. Dit belet natuurlijk niet dat het goed zou zijn dat de wetgever de heroverweging uitdrukkelijk zou invoeren in het Ger.W. om de toepassing van de EET-Verordening buiten twijfel te stellen²⁹.

9. Overgang naar gewone procedure

---

²⁹ Op 5 december 2008 werd door volksvertegenwoordiger Van Cauter c.s. een dergelijk wetsvoorstel ingediend, 52. *Stukken Kamer* nr. 1646/001 (<http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/52/1646/52K1646001.pdf>).

a) EBB

(34) Indien er tijdig verweer is, wordt de procedure voor dezelfde rechter voortgezet volgens de gemeenrechtelijke regels. De totale kosten mogen niet hoger zijn dan de kosten van enkel maar de gewone procedure (art. 25). Wat de voortzetting volgens de gewone regels verder inhoudt, bespreek ik grotendeels hieronder bij de GV-procedure. Wel kan opgemerkt worden dat de schuldenaar geen eiser op verzet wordt, maar gewoon verweerder blijft.

(35) De behandeling op tegenspraak volgt dus enkel indien de eis wordt betwist. Men kan dus niet enkel uitstel van betaling vragen.

Quid met een loutere *pro forma* betwisting om vervolgens uitstel van betaling te vragen? Ten eerste is de mogelijkheid uitstel te verlenen volgens het Europees IPR een materieelrechtelijke vraag, te bepalen volgens het toepasselijke recht. Bij buitenlands contractenrecht dat die mogelijkheid niet voorziet kan de Belgische rechter dus geen uitstel toekennen. De uitstelmogelijkheid kan europeesrechtelijk niét beschouwd worden als noodzakelijk ter bescherming van de openbare orde. De Verordening geeft de eiser het récht een uitvoerbare titel te bekomen voor onbetwiste schuldvorderingen die volgens het toepasselijke recht opeisbaar zijn. Het gemeenschapsrecht verbiedt de Belgische rechter dus om de effectiviteit van dat recht in te perken door termijnen van betaling te verlenen. Is het Belgische recht van toepassing op de schuldvordering, dan moet de rechter ook het bevel toekennen wanneer de aanspraak opeisbaar is, maar het Belgische materiële recht kan wel regels inhouden die de opeisbaarheid uitstellen.

Deze conclusie is m.i. ook gewettigd: men moet problemen van materieel recht (nl. Of de regels inzake opeisbaarheid niet te streng zijn voor de schuldenaar) niet willen oplossen door de procedurele rechtsbescherming voor krachtens het materiële recht bestaande subjectieve rechten in te perken of te bemoeilijken.

(36) Ook indien er heroverweging wordt gevraagd, en deze wordt toegekend, moet m.i. de procedure worden verdergezet, in beginsel volgens de gewone regels.

De gevolgen van heroverweging zijn wel beperkter dan die van verzet; “Heroverweging in uitzonderingsgevallen houdt niet in dat de verweerder nogmaals de mogelijkheid krijgt verweer te voeren tegen de vordering. Tijdens de heroverwegingsprocedure mag de gegrondheid van de vordering niet verder worden getoetst dan de gronden die voortvloeien uit de door de verweerder aangevoerde uitzonderlijke omstandigheden” (overweging 25 EBB-Vo.).

(37) De procedure wordt in geval van verweer dus enkel stopgezet indien aan de door de Verordening gestelde voorwaarden voor het bekomen van een EBB niet was voldaan. In dat geval dient de eiser de procedure te herbeginnen volgens het gewone lidstatelijke procesrecht.

Wordt ze voortgezet, dan rijst de vraag of het vonnis een E.E.T. vormt of niet. Het antwoord is helemaal niet duidelijk, aangezien de gewone EET slechts geldt voor onbetwiste vorderingen (alook bij geringe vorderingen onder de GV-Verordening); duidelijk is enkel het geval waarin de verweerder na zijn verzet de eis uiteindelijk niet betwist; minstens dan zal de beslissing een EET vormen.

b) GV

(38) Volgens art. 4 III GV wordt de eis, die met het GV-formulier is ingediend, maar buiten het toepassingsgebied valt, materieel dan wel kwantitatief, van de GV-procedure, door het gerecht behandeld overeenkomstig het gewone nationale procesrecht. Dit is ook het geval wanneer de rechter bij een niet-geldelijke vordering, waarvan de verweerder stelt dat ze meer waard is dan 2000 Euro, tot die conclusie komt (art. 5, 5 GV-Vo., beslissing die niet afzonderlijk kan worden betwist)

Deze bepaling spreekt daarbij wel degelijk van een behandeling (Engels: *deal with*) door het gerecht waarbij de procedure aanhangig is gemaakt. Hieruit volgt m.i. dat de rechtbank niet kan beslissen om de eis niet te behandelen omdat ze niet volgens de gewone wijze van rechtsingang (dagvaardingsexploot) is ingesteld. Voor een Belgische rechtbank betekent dit dat de procedure moet worden voortgezet op de wijze waarop dat gebeurt in een procedure op tegensprekelijk verzoekschrift, ook voor eisen die naar intern procesrecht niet bij tegensprekelijk verzoekschrift kunnen worden ingediend³⁰. Enkel bij rechtsmisbruik zou men daarvan kunnen afwijken. Vergeten we daarbij ook niet dat de vereiste van een dagvaardingsexploot sedert de wetwijziging van 2007 ook in het gemeen procesrecht nog slechts een relatieve nietigheid meebrengt³¹.

(39) Die behandeling kan wél ook inhouden dat de zaak naar de bevoegde rechtbank wordt verzonden, indien de interne bevoegdheidsregels niet zijn eerbiedigd, dat de rechtbank zich zonder rechtsmacht verklaart als de internationale bevoegdheidsregels miskend zijn, dat de gewone regels inzake taalwijziging spelen, enz. Immers, de door de GV-Vo. bepaalde termijnen spelen nu niet meer.

Mocht er volgens de gewone regels tussenkomst van een advocaat noodzakelijk is en is die er nog niet, dan moet de eiser wel een advocaat laten tussenkomen. En is de procedure opgeschort zolang dat niet is gebeurd (dilatoire exceptie).

Voor eventueel in het verzoekschrift ontbrekende vermeldingen, die volgens het gemeen recht hadden moeten worden opgenomen in de dagvaarding of het verzoekschrift, is de procedure eveneens opgeschort. M.i. kan er een regularisatietermijn worden gesteld.

(40) Hetzelfde geldt wanneer het bedrag van 2000 Eu overschreden wordt door een tegeneis (die in deze procedure wel slechts mogelijk is als ze voortvloeit uit hetzelfde rechtsfeit als de eis: volgens overweging 16 GV-Vo. is met tegeneis enkel diegene bedoeld van art. 6, 3 VO-Vo. (nr. 44/2001). Andere tegeneisen kunnen dus enkel bij wijze van exceptie worden ingesteld, ter afwijzing van de hoofdeis, dus niet ter

---

³⁰ Voor het EBB stelde Minister van Justitie De Clerck in antwoord op Parl.Vr. nr. 10495 van volksvertegenwoordiger C. van Cauter, dat de overgang automatisch gebeurt (en er dus geen dagvaarding nodig is). Wat de GV betreft, bepaalt in Frankrijk art. 1384, 2 CPC voor het geval de eis het toepassingsgebied te buiten gaat, dat de zaak aanhangig blijft, maar dat de rechtbank de eiser zal verzoeken om de verweerder te dagvaarden; is de waarde overschreden omwille van een tegenvordering, dan wordt de zaak verder behandeld zonder dagvaarding (art. 1386 CPC). Deze is m.i. in België ook in het eerste geval niet nodig, behalve in geval van rechtsmisbruik. In Nederland geldt de regeling van art. 69 Rv. (Wetboek van burgerlijke rechtsvordering): het verzoekschrift moet zondig aangevuld worden binnen een regularisatietermijn; de verweerder wordt gedagvaard bij exploit voor zeover er nog geen oproeping heeft plaatsgevonden.

³¹ G. DE LEVAL & Fr. GEORGES, “La loi Onkelinx du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l’arriéré judiciaire”, in *Le droit judiciaire en mutation*, CUP vol. 95, uitg. Anthemis 2007, p. 136 nr. 9; Rb. Marche-en-Famenne 17 november 2008, *JLMB* 2009, 564.

veroordeling van de eiser; zo zal een beroep op schuldvergelijking bij wijze van verweer gebeuren, en niet door een tegeneis³².

Het verbod van rechtsmisbruik is ook een algemeen rechtsbeginsel in het gemeenschapsrecht (arrest-*Diamantis*³³), en de rechter moet dus een abusieve tegeneis procedureel ontoelaatbaar verklaren; die tegeneis moet dan in een aparte procedure worden ingediend.

10. Kosten

(41) De GV-Vo. bevat ook regels betreffende de te vergoeden gerechtskosten, art. 25. Weliswaar gelden als uitgangspunt de kostenregels van het interne procesrecht, maar de Vo. bepaalt wel dat de verliezende partij de kosten van de winnende partij vergoeden, voor zover die in verhouding staan tot de waarde van de eis of noodzakelijk zijn. Afwijkingen hierop zowel in meer als in min, die uit de interne Belgische wet zouden volgen (zoals art. 1022 III GerW), moeten terzijde gesteld worden. De eigen regeling van het interne recht wordt hierdoor sterk beperkt. Zo bv. kan de rechter in deze procedures de rechtsplegingsvergoeding niet reduceren wegens de respectieve financiële draagkracht van partijen. Die is immers niet gerelateerd aan de waarde noch aan de vereiste inspanningen³⁴. Dat de rechtsplegingsvergoeding bepaald wordt door de waarde van de zaak, de complexiteit, en geen dubbel gebruik mag maken met contractuele vergoedingen, blijft daarentegen overeind.

Verweerder kan m.i. slechts aan de kosten ontsnappen door te betalen vooraleer zijn termijn voor verweer verstreken is. Op dat ogenblik geldt bij de overgang naar de gewone procedure immers art. 1 lid 4 of minstens 5 van het Rechtsplegingsvergoedingsbesluit (KB van 26 oktober 2007).

Kan de verweerder zich tegen een kostenveroordeling verweren met het argument dat hij niet in gebreke werd gesteld vooraleer het verzoek werd ingediend? In het Belgisch procesrecht aanvaardt men dat de schuldenaar die gedagvaard wordt zonder voorafgaande ingebrekestelling (rauwelijks dagvaarden) en ten laatste op de inleidingszitting betaalt of dadelijke betaling aanbiedt, kan ontsnappen aan de gerechtskosten³⁵. M.i. kan deze regel ook gelden onder de EBB-Vo., wanneer de schuldenaar die níet in gebreke is gesteld de schuld (zonder gerechtskosten) betaalt binnen de 30 dagen na de kennisgeving: dan kan men immers stellen dat de kosten niet noodzakelijk waren.

11. Hoger beroep

---

³² Vgl. GV-Vo. Overweging 17

³³ C-373/97, *Diamantis*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61997J0373:NL:HTML>

³⁴ Zie in dit verband ook mijn kritiek op arrest nr. 182/2008 van het GWH, "De kosten van een proces als loterij", <http://vlaamseconservatieven.blogspot.com/2008/12/de-kosten-van-een-proces-als-loterij.html>

³⁵ Zie o.m. mijn "Goede trouw in geding en bewijs - De Goede trouw in het geding? De invloed van de goede trouw in het privaats proces- en bewijsrecht", *TPR* 1990, 353 v., randnr. 22.

(42) In de GV-procedure is hoger beroep mogelijk, voor zover niet uitgesloten door het intern procesrecht (in België in beginsel uitgesloten voor eisen beneden de 1240 Eu wat de beslissingen van de vrederechter betreft en beneden de 1860 Euro wat beslissingen van de rechtbanken betreft, art. 617 GerW).

Ook hier is er het probleem dat er geen eenheidsloket is: beroep tegen vrederechter moet naargelang het geval bij de rechtbank van eerste aanleg dan wel die van koophandel aangebracht worden. zijn. Maar het wordt opgelost voor zover de rechter bij wie beroep is aangetekend de zaak moet verwijzen naar de bevoegde rechter.

In Nederland wordt daarentegen gekozen voor een algemene uitsluiting van hoger beroep.

(43) M.i. moet de rechter de partijen informeren dat het hoger beroep niet kan worden ingesteld volgens de regels van de GV-Vo. maar enkel volgens het gemeen recht; indien dat niet gebeurd kan het beroep niet ontoelaatbaar worden verklaard wegens miskennis van de bijkomende vereisten van art. 1057 GerW³⁶. Het zou goed zijn dat daarbij ook aangegeven wordt welke rechter bevoegd is in hoger beroep.

(44) In beroep gelden de regels van art. 16 Vo. inzake de gerechtskosten eveneens (art. 17 Vo.)

(45) De Vo. bepaalt niet dat de beslissing in hoger beroep in een GV-zaak een EET is. Nochtans vereist het *effet utile* m.i. dergelijke interpretatie.

Meer in het algemeen moeten in hoger beroep minstens die regels betreffende de GV-procedure worden toegepast die nodig zijn om aan die Vo. *effet utile* te verlenen.

C. Sancties

(46) Indien een eiser kosten heeft moeten maken omdat de lidstaat zijn verplichtingen niet is nagekomen, is de lidstaat aansprakelijk, ook wanneer het om een fout van de rechterlijke macht zou gaan. Het gezag van gewijsde staat daaraan niet in de weg (Zie de hoger aangehaalde arresten-*Köbler* en *Traghetti*)³⁷.

---

³⁶ Vgl. naar analogie arrest nr. 51/2009 van het Grondwettelijk Hof (<http://grondwettelijkhof.be/public/n/2009/2009-051n.pdf>) over de ongrondwettigheid van art. 1057 Ger.W. in dergelijke omstandigheden.

³⁷ Dat een beslissing die een verkeerde toepassing van gemeenschapsrecht inhoudt, op zichzelf gezag van gewijsde behoudt, is daarentegen niet strijdig met het gemeenschapsrecht: C-234/04 iz. *Kapferer*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0234:NL:HTML>. Zie evenwel ook C-119/2005, *Ministero dell' Industria t. Lucchini*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62005J0119:NL:HTML>.

III. De effecten van het gemeenschapsrecht buiten de geregelde gevallen, krachtens het interne grondwettelijke recht

(47) Het in werking zijn van de Verordeningen voor grensoverschrijdende geschillen zonder een gelijkwaardige vereenvoudiging voor soortgelijke binnenlandse geschillen schept een reusachtig constitutioneel probleem. Ingevolge het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel moeten eisers in zuiver binnenlandse geschillen namelijk in beginsel dezelfde mogelijkheid hebben om deze vereenvoudigde procedures te gebruiken, zowel de BB- als de GV-procedure. Binnen de interne rechtsorde moet het discriminatieverbod ook gelden voor *Inländerdiskriminierung*³⁸. De vereenvoudigde procedures niet ter beschikking stellen voor binnenlandse geschillen is een dergelijke discriminatie, aangezien er voor nauwelijks enige inperking van die mogelijkheid een redelijke en evenredige rechtvaardiging bestaat.

(48) De bestaande procedure om betaling te bevelen voldoet manifest niet aan de vereiste van een gelijkwaardige rechtsbescherming voor interne geschillen.

Daarbuiten kennen wij geen procedure van dezelfde eenvoud, tenzij in zekere zin de procedure voor de burgerlijke vordering in strafzaken (zie art. 4 I *c.q.* 4 III en v. VTSv., naargelang de eis tijdens de strafprocedure of na de strafrechtelijke uitspraak wordt ingediend), die echter evenmin een aan de EBB- en GV-Verordeningen gelijkwaardige rechtsbescherming biedt, en enkele heel bijzondere gevallen zoals de procedure bij wildschade. Wat deze laatste betreft is het overigens nuttig op te merken

---

³⁸ Het Grondwettelijk Hof heeft meermaals getoetst of de wetgever bij de omzetting van Europese Richtlijnen geen discriminatie creëerde door de nieuwe regeling strikt te beperken tot de gevallen die door de Richtlijn zijn geregeld. Zie bv. arrest nr. 110/2001 van 20 september 2001 (<http://grondwettelijkhof.be/public/n/2001/2001-110n.pdf> (waar wel een redelijke verantwoording werd aanvaard) en eerder reeds W. VAN GERVEN, "Bridging the gap between community and national laws : towards a principle of homogeneity in the field of legal remedies ?", *CMLR* 1995, 679 v. Deze doctrine lijkt in een recent arrest op de helling te worden gezet (arrest nr. 56/2009 van 19 maart 2009, <http://grondwettelijkhof.be/public/n/2009/2009-056n.pdf>; zie overweging B.4.4.). M.i. dient dat arrest te worden verklaard vanuit de specifieke context: het betrof geen discriminatie ingevolge de invoering door de Belgische wetgever van een uitzonderingsregime voor "europese" gevallen, maar de situatie ontstaat doordat een wet die uniform gold voor binnenlandse en intracommunautaire zaken (de fiscale aansprakelijkheid van de opdrachtgever die werkt met een niet-erkende aannemer van bouwwerken) door het Hof van Justitie van de EG strijdig was verklaard met het EG-Verdrag, terwijl de wet bleef gelden voor binnenlandse gevallen. Het is bekend dat rechters soms wat bijziend zijn, d.i. vanuit een concreet geval te algemene uitspraken doen, en dit lijkt mij ook een voorbeeld daarvan; of zoals J. BOULANGER, "Notations sur le pouvoir créateur de la jurisprudence civile", *RTDCiv.* 1961, 427, het schreef: "*La myopie est l'inéluctable infirmité de toute création jurisprudentielle. Quelle que soit l'objectivité du juge, l'élaboration d'une solution est liée à un jugement de valeur tiré de la connaissance directe, et placée au premier plan, des faits de la cause*" (zie ook mijn "Bedenkingen bij de door het Hof van cassatie gehanteerde wijze van rechtsvinding en rechtsopvatting. Tegelijk een bijdrage tot de studie van een onderschatte rechtsbron: de traditie", *TPR* 1995, 971 v. nr. 22, ook op <http://storme.be/cassatie&traditie.pdf>). Bovendien spreekt het niet vanzelf dat arrest nr. 56/2009 van het Grondwettelijk Hof conform is aan het gemeenschapsrecht, gezien het arrest van het HvJ van 21 juli 2003, C-261/01, Belgische Staat t. Van Calster, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62001J0261:NL:HTML>

dat het Grondwettelijk Hof in het recente arrest nr. 43/2009 de sterke vereenvoudiging van de procedure precies gerechtvaardigd achtte³⁹.

A. Meer bepaald wat het betalingsbevel betreft

(49) De wetgever lijkt zich niet echt te storen aan het grondwettelijk gebod tot gelijke behandeling. Vergelijken we met name het hangende – en opnieuw op de lange baan geschoven – wetsontwerp tot invoering van een betalingsbevel⁴⁰ met de regeling die in werking is voor het EBB, dan zijn de procedurele rechten van binnenlandse schuldeisers jegens binnenlandse schuldenaars op een hele reeks punten ingeperkt:

- het betalingsbevel wordt uitgesloten voor alle zaken van overheidsaansprakelijkheid, terwijl de Vo. enkel de aanspraken wegens de aansprakelijkheid van de staat wegens handelingen of omissies bij de uitoefening van het staatsgezag ("acta jure imperii") uitsluit;

- de indiening van het verzoek zou moeten worden voorafgegaan door een aanmaning tot betaling bij gerechtsdeurwaardersexploot of ter post aangetekende brief (ontwerp-1339 § 1 lid 2); dit is een manifeste discriminatie van binnenlandse schuldeisers, waardoor ze minder beschermd zijn tegen bedrieglijk onvermogen;

- er worden bijkomende vermeldingen op straffe van nietigheid voorgeschreven, die niet gelden bij het EBB: beroep van de verzoeker, een verklaring van waarheidsgetrouwheid sanctioneerbaar volgens art. 194 v. Strafwetboek;

- de taak van de rechter wordt verregaander geformuleerd dan in de EBB-Vo.: hij kan ambtshalve “alle middelen in rechte of in feite opwerpen”;

- het betalingsbevel zou niet meer kunnen worden verkregen indien de schuldenaar reeds failliet is toegelaten tot een collectieve schuldenregeling; men verwacht hier duidelijk het (zinnige) recht op het verkrijgen van een titel met de mogelijkheden van tenuitvoerlegging bij samenloop;

- ontwerp-art. 1342 § 1 GerW legt aan de schuldeiser op om zelf tot betekening over te gaan, terwijl volgens de EBB-Vo. de betekening door het gerecht moet gebeuren (art. 12, 5); bovendien zou de betekening noodzakelijk per gerechtsdeurwaardersexploot moeten gebeuren, waar de Vo. ook de andere door de Betekeningverordening aanvaarde wijzen van betekening toestaat (met maatregelen ter bescherming van de wederpartij die omgekeerd soms veiliger zijn dan bepaalde betekeningwijzen naar intern recht); hier wordt de schuldeiser in “binnenlandse” gevallen manifest gediscrimineerd; bovendien wordt een vervaltermijn ingevoerd van 6 maanden voor niet-betekende bevelen, waar onder de Vo. een dergelijke sanctie uitgesloten is aangezien het gerecht voor de betekening moet instaan;

---

³⁹ Arrest 43/2009 van 11 maart 2009, <http://grondwettelijkhof.be/public/n/2009/2009-043n.pdf>, betreffende art. 7bis van de Jachtwet van 28 februari 1882 (ook toepasselijk krachtens de schakelbepaling van art. 3, 3 van de Wet van 14 juli 1916 inzake door grof wild aangerichte schade (zij het niet meer in het Vlaams Gewest)).

⁴⁰ 52. *Stukken Kamer* 1287/007, goedgekeurd door de Commissie justitie op 9 maart 2009, <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/52/1287/52K1287007.pdf>

- er wordt uitdrukkelijk de mogelijkheid gegeven om uitstel van betaling te vragen zonder de eis te betwisten, wat m.i. in de EBB-procedure is uitgesloten;

- in geval van verzet moet de verzoeker binnen de maand de kosten van verzet in bewaring geven ter griffie op straffe van verval; m.i. berust deze bepaling op het misverstand dat de verweerder een eiser op verzet is en er dus kosten van verzet zouden moeten worden betaald; deze bepaling is niet alleen strijdig met de Verordening, maar ook naar intern Belgisch recht onzinnig;

- indien er geen verzet is moet de schuldeiser op straffe van verval de uitgifte met formulier van tenuitvoerlegging binnen de maand aanvragen ter griffie.

(50) Al deze verschillen ten nadele van binnenlandse schuldeisers inzake aanspraken op binnenlandse schuldenaars zijn discriminerend en m.i. ongrondwettelijk, aangezien er geen redelijk verband is tussen dit verschil en het feit dat het een binnenlandse rechtsverhouding is. Dit wordt nog duidelijker als men ziet dat de EBB-Vo. wel van toepassing is op binnenlandse schuldeisers die een schuld jegens een schuldenaar uit een andere lidstaat voor een Belgische rechtbank kunnen brengen. De vraag of die beperkende regels op zichzelf redelijk verantwoord kunnen zijn is niet relevant – tenzij men eerst de EU-Verordening zelf strijdig zou verklaren met de EU-Verdragen of de Grondwet.

Overigens gaat het ook om een discriminatie van binnenlandse schuldenaars met binnenlandse schulden, in vergelijking met binnenlandse schuldenaars met grensoverschrijdende schulden: de meerkost van de gewone procedure moet weliswaar door de schuldeisers worden voorgeschoten, maar kan door hen op de schuldenaar worden verhaald, zodat het uiteindelijk die schuldenaars zijn die gediscrimineerd worden.

(51) In geval van ongrondwettigheid is de staat bovendien aansprakelijk voor de door deze discriminatie aan een schuldeiser veroorzaakte schade.

(52) Bovendien verwacht het Belgisch ontwerp – zoals vaker gebeurt – de eis in rechte met de materieelrechtelijke aanspraak. Art. 7, 2 d) heeft het over de grondslag van de aanspraak, terwijl art. 1339 § 2, 5° het over de oorzaak van de eis heeft.

(53) Een amendement wil bovendien een complete anomalie invoeren in ontwerp-art. 1340 GerW: de mogelijkheid voor de rechter om de schuldenaar te horen voor hij over het verzoek uitspraak doet, maar zonder dat de verschijning van de schuldenaar de procedure tegensprekelijk maakt. De opgeroepen verweerder die verschenen is en zich heeft kunnen verweren zou dus toch nog verzet kunnen aantekenen tegen het betalingsbevel. Bovendien dreigt die mogelijkheid er ook toe te leiden dat de termijn van 30 dagen niet meer gerespecteerd wordt.

B. Geringe vorderingen

(54) Wat betreft geringe vorderingen is er nog geen zicht op een wetswijziging voor interne geschillen. Aangezien er geen rechtvaardiging is voor de discriminatie van binnenlandse eisers moet een rechter die een verzoekschrift uit het binnenland zou ontvangen, m.i. dat verzoek op identiek dezelfde wijze behandelen als een grensoverschrijdend verzoek onder de GV-Vo.

Voor zover dat niet zou gebeuren, is de staat m.i. aansprakelijk voor alle schade die binnenlandse eisers lijden door deze ongrondwettige discriminatie.

C. Ex absurdo

(55) De absurditeit van de niet-toepassing van de Verordening in interne geschillen blijkt ook uit het volgende. Binnenlandse schuldeisers kunnen hun schuldvorderingen (waarop meestal Belgische recht van toepassing is) op zeer eenvoudige wijze cederen aan een persoon in een van de buurlanden, bv. aan een Nederlandse cessionaris voor schuldvorderingen op een schuldenaar in het Nederlands taalgebied of aan een Franse cessionaris voor schuldvorderingen op een schuldenaar in het Frans taalgebied. Die cessionaris kan dan vanuit het buurland zeer eenvoudig een verzoekschrift indienen bij de Belgische rechtbank om een GV-procedure te voeren of een betalingsbevel te bekomen. Weliswaar is de cessie maar tegenwerpelijk aan de schuldenaar vanaf het ogenblik waarop deze daarvan in kennis is gesteld (art. 1690 BW), maar de kennisgeving van het verzoekschrift in de GV-procedure geldt als dusdanig. Bij een verzoek tot betalingsbevel is het aangewezen om de schuldenaar voorafgaandelijk kennis te geven van de cessie, maar in de praktijk zal er bijna altijd een aanmaning zijn verstuurd waarin dit kan worden opgenomen, en het kan zelfs reeds bij de verzending van de factuur worden ter kennis gebracht. En er is geen enkele rechtsregel waaruit zou volgen dat na een dergelijke cessie men geen beroep zou kunnen doen op de in de EBB- of GV-Verordening bepaalde procedurele rechten⁴¹. Van het “vrij verkeer van vonnissen” kan men evenzeer gebruik maken als van bv. de vrijheid van vestiging⁴².

---

⁴¹ Laat me anticiperend antwoorden op een opwerping die men misschien zou afleiden uit arrest C-89/1991 van het Hof van Justitie van de EG, *Shearson Lehmann Hutton t. TVB*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61991J0089:NL:HTML>. Dat arrest gaf een restrictieve interpretatie aan de afwijkende bevoegdheidsgrond van art. 13 en 14 E.Ex. (eis gegrond op een consumentenovereenkomst, nu art. 15 en 16 van Vo. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken) omdat het op een uitzondering ging die afweek van het basisbeginsel inzake rechterlijke bevoegdheid. Wat de GV-Vo. En de EBB-Vo. betreft volgt uit art. 3 lid 3 van beide Verordeningen dat het grensoverschrijdend karakter slechts moet bestaan op het tijdstip van de indiening van het verzoekschrift. Hieruit volgt *a contrario* dat een cessie van een “binnenlandse” schuldvordering de toepassing van de Vo. niet in de weg staat. Van rechtsmisbruik kan evenmin sprake zijn, aangezien de GV- en EBB-procedures voor *beide* partijen goedkoper en in beginsel ook sneller zijn.

⁴² Vennootschappen kunnen zich krachtens het Europees gemeenschapsrecht formeel vestigen in een andere lidstaat, ook al oefenen ze daar geen bedrijfsactiviteiten uit, en vandaaruit activiteiten uitoefenen in een andere lidstaat, rechtstreeks of via een dochterbedrijf – zie HvJ nr. C-212/97, *Centros*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61997J0212:EN:HTML> en HvJ nr. C-208/00, *Überseering*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62000J0208:EN:HTML>.

IV. Nogmaals effet utile, onder het oogpunt van de transparantie en rechtszekerheid.

(56) Een bijkomend probleem van gemeenschapsrecht zou m.i. nog ontstaan indien de wetgever inderdaad een regeling zou invoeren voor het betalingsbevel en/of de geringe vorderingen die afwijkt van de Europese regels, in het bijzonder wanneer die regeling niet zou specificeren dat ze níét geldt voor grensoverschrijdende procedures. Dat zou immers afbreuk doen aan de rechtszekerheid in gevallen die wel binnen het toepassingsgebied van de Verordeningen vallen. In het hangende wetsontwerp bv. wordt minstens de indruk gewekt dat een hele reeks regels, die strijdig zijn met de Verordeningen en het *effet utile* daarvan, ook gelden in grensoverschrijdende gevallen. De potentiële eisers in een grensoverschrijdende procedure worden daardoor op het verkeerde been gezet.

Nu heeft het HvJ in zijn rechtspraak over de verplichting tot omzetting van Richtlijnen meermaals beslist dat een Richtlijn niet enkel correct moet zijn omgezet, maar dat dit ook zo moet gebeuren dat de bepalingen duidelijk en precies genoeg zijn om de rechtssubjecten geen twijfel te laten over hun rechten en plichten. Zo bv. werd reeds in arrest nr. 29/84⁴³ beslist dat vereist is dat de interne rechtsregels “de volledige toepassing van de Richtlijn door de nationale autoriteiten verzekeren” en dat de daaruit voortvloeiende rechtssituatie “in geval de Richtlijn rechten voor particulieren in het leven beoogt te roepen, voldoende bepaald en duidelijk is en dat de begunstigden in staat zijn, kennis te krijgen van al hun rechten en deze zo nodig geldend te maken voor de nationale rechterlijke instanties. Deze laatste voorwaarde is vooral van belang wanneer de betrokken Richtlijn rechten toekent aan onderdanen van andere lidstaten, die gewoonlijk niet bekend zijn met deze (regels van het interne recht)”. En in arrest nr. 160/99 werd beslist dat “de ongewijzigde handhaving in de wettelijke regeling van een lidstaat van een bepaling die in strijd is met een bepaling van het gemeenschapsrecht, ook al is deze laatste rechtstreeks toepasselijk in de rechtsorde van de lidstaten, tot een onduidelijke feitelijke situatie, doordat de betrokken rechtssubjecten in onzekerheid worden gelaten over hun mogelijkheden om zich op het gemeenschapsrecht te beroepen” en dus een schending inhoudt van het Verdrag⁴⁴. Deze redenering kan *mut. mut.* worden toegepast op de interne wetgeving die noodzakelijk is om een rechtstreekse toepasselijke Verordening in de praktijk te doen functioneren.

Zowel het Franse als het Nederlandse recht, die een specifieke begeleidende wetgeving hebben ingevoerd voor de toepassing van de GV en EBB-Verordeningen voor hun nationale rechtbanken, leiden alvast niet aan dit euvel; het Belgische wetsontwerp wel.

---

⁴³ C- 29/84, *Commissie t. Duitsland*,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61984J0029:NL:HTML>.

⁴⁴ C- 160/99, *Commissie t. Frankrijk*,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61999J0160:NL:HTML>.

V. De Verordeningen als criterium voor de toetsing van de effectiviteit van de Belgische rechtsbescherming in procedures tot effectuering van gemeenschapsrecht

(57) Een derde perspectief is eerder een perspectief op langere termijn en betreft de procesrechtelijke regels die gelden in procedures die niet door de Verordeningen worden geregeld, maar die inhoudelijk wel handelen over subjectieve rechten die uit het gemeenschapsrecht voortvloeien. In die procedures gelden de hoger besproken beginselen van equivalente en effectieve rechtsbescherming, zoals ontwikkeld door de rechtspraak van het Hof van Justitie. Het beginsel van effectieve rechtsbescherming is geschonden wanneer de geldendmaking van subjectieve rechten gegrond op het gemeenschapsrecht overdreven moeilijk wordt gemaakt. Bij de beoordeling van die vraag – het overdreven bemoeilijkend karakter – gaat het Hof van Justitie ter vergelijking uit van de regels die over het algemeen voor gelijkaardige vragen gelden in het recht van de lidstaten en voor de regels die gelden voor procedures voor de Europese rechtscolleges⁴⁵.

De besproken verordeningen hebben intussen een gemeeneuropees recht voor procedures inzake onder meer een belangrijke categorie van geringe vorderingen geschapen. Dit nieuw gemeeneuropees recht is op een aantal punten duidelijk een minder grote belemmering voor de geldendmaking van op gemeenschapsrecht gegronde subjectieve rechten dan het bestaande Belgische procesrecht. Het is dus niet uit te sluiten dat aan de hand van de verwijzing naar dit europees procesrecht het Belgische procesrecht zoals dat geldt buiten het toepassingsgebied van de Verordeningen als overdreven belemmerd zou worden beschouwd.

Op korte termijn zal dit spill-over effect wellicht beperkt zijn, precies omdat die Europese Verordeningen slechts gelden voor procedures die speciaal “vereenvoudigd” zijn voor geringe vorderingen, onbetwiste schuldvorderingen, enz. Maar dit sluit toch niet uit dat zij een rol kunnen en wellicht zullen spelen in de controle op de wijze waarop het Belgische procesrecht ook in andere materies rechtsbescherming biedt. *A suivre* .....

---

⁴⁵ Zie bv. C-143/88 en 92/89, *Zuckerfabrik Suderdithmarschen t. Hauptzollamt Itzehoe en Zuckerfabrik Soest t. Hauptzollamt Paderborn*, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61988J0143:NL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61988J0143:NL:HTML;); C-352/98, *Laboratoires Bergaderm en Goupil t. Commissie*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61998J0352:NL:HTML>.